

**Голіна В.В.**

*Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,  
професор кафедри кримінології і кримінально-виконавчого права,  
доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент НАПрН України*

**Шрамко С.С.**

*Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності  
імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України, науковий співробітник*

## **ПРОЦЕС ГЛОБАЛІЗАЦІЇ І ПРОБЛЕМИ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ**

1. Глобалізація – об’єктивний світовий комунікативний процес, який однак, залежно від його суб’єктивної керованої спрямованості, може мати геополітичні, економічні, політологічні, військові, демографічні, соціальні, конфесійні, екологічні, психологічні, інформаційні, фінансові, а також й кримінологічні і кримінально-правові аспекти, що потребують від держав та її інституцій адекватного осмислення і відповідної на його основі завчасної підготовки до протидії її негативним і криміногенним чинникам (Лунеев В.В. Курс мировой и российской криминологии. В 2 т. Т. 1. Общая часть. Москва: ЮРАЙТ, 2012. С. 540. 1003 с.).

2. Структуру сучасної злочинності (у тому числі в Україні) умовно можна поділити на дві частини. Першу частину складають так звані «традиційні» злочини, до яких відноситься вулична злочинність, злочинність у сімейно-побутовій і дозвільній сферах, злочинність неповнолітніх, злочинність, пов’язана із алкоголізмом і наркотиками, злочини проти життя та здоров’я особи, статеві злочини, злочини проти безпеки руху транспорту та ін. Не дивлячись на певне коливання в її динаміці, ця злочинність залишається відносно стабільною в Україні. Так, наприклад, у 2015 р. обліковано 565 182 злочинів, з них: умисних вбивств і замахів на вбивство – 3 226; торгівля людьми – 110; злочини проти власності – 362 213 (у т. ч. крадіжки – 273 756); бандитизм – 17. У 2016 р., відповідно 592 604: 1 824; 115; 349; 405 549 (у т. ч. крадіжки 312 172); 18. У 2017 р., відповідно 523 911: 5180; 342; 259; 335 910; 261 282; 30.

Прослідкувати вплив глобалізаційних процесів на цю частину злочинності в Україні досить складно. Кримінологічних досліджень

зв'язку окремих аспектів саме глобалізації і «традиційної» злочинності в Україні поки що не відбулося. Але ця проблема назріла. Глобалізація створює нові або реанімує старі криміногенні умови для вчинення цих злочинів, значно випереджаючи ефективні способи реагування на них.

Другу – «нетрадиційну» частину злочинності становлять найбільш суспільно-небезпечні види злочинної діяльності. Це – злочини організованого і транснаціонального характеру (незаконний обіг зброї, хімічних і ядерних матеріалів, наркотиків, торгівля людьми і людськими органами, відмивання «брудних» грошей, фальсифікат товарів, продуктів, ліків, незаконна міграція, секс-бізнес, порнографія, тероризм та ін.). Глобалізація додатково надає організованим і транснаціональним злочинцям сприятливих умов для вчинення злочинів.

3. Виникають проблеми пошуків кримінологічних шляхів мінімізації злочинності у глобалізованому світі і оптимізації кримінально-правового впливу на різні види злочинних проявів. Не слід відокремлювати «традиційну» і «нетрадиційну» злочинність. Витоки їх по суті єдині і причини добре відомі. Проблеми транснаціональної організованої злочинності не може бути вирішені, якщо не будуть вирішуватися проблеми злочинності на місцевому рівні (Конгресси ООН по предупреждению преступности и уголовному правосудию: сб. материалов: в 3-х кн. Кн. 3. Киев: Ред. журн. «Право Украины»; Харьков: Право, 2013. С. 26. 165 с.).

4. Основними ресурсами держави й суспільства у сфері протидії і запобігання злочинності, у тому числі, в умовах глобалізації продовжують залишатися: правове (не тільки кримінально-правове) регулювання суспільних відносин; загальносоціальне, спеціально-кримінологічне, індивідуальне запобігання злочинності; розширення ролі громадськості у цій сфері та використання їх антикриміногенного потенціалу. В обмеженні дії або навіть усуненні негативних і криміногенних наслідків процесу глобалізації має бути використано галузеве правове регулювання, теоретичні й прикладні досягнення кримінології, соціології, віктимології, криміналістики, економіки, педагогіки, психології, інформатики, політології, культурології тощо. Актуальними стають вже апробовані в низці країн, і частково у нашій, новітні розробки і впровадження у повсякденну запобіжну практику таких стратегій, як: зменшення можливостей вчинення злочинів і правопорушень; активного втручання у кризові ситуації;

випередження появи детермінант небезпечних проявів злочинності; встановлення дієвих партнерських стосунків між поліцією і населенням, громадськими державними і недержавними об'єднаннями, фондами, асоціаціями; тісного співробітництва з іншими державами; віктимологічного захисту населення.

5. На сучасному етапі запобігання і протидії злочинності у будь-якій формі її прояву доступним та максимальним є контрольоване обмеження (мінімізація) дій криміногенних чинників, а також посилення запобіжного потенціалу антикриміногенних чинників.